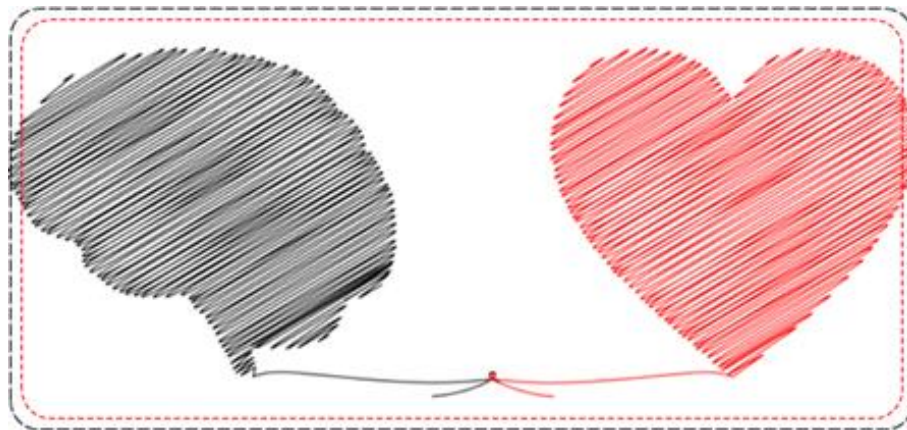

Zorg met en in de gemeenschap als antwoord op machteloosheid

Congres ggz 8 september 2026

HART
BOVEN
HARD

Zorg om Zorg

WELKOM

Wat gaan we doen?

- Wie zijn we en wat doen we?
- Machteloosheid als gedeelde ervaring - de professionele ggz kan niet alleen antwoord bieden op de hoge nood
- Inzichten uit onze dialogen, gelinkt aan concrete ervaringen en praktijken
 - Zorg vraagt samen op weg gaan, over langere tijd
 - Ggz is geen zorg van de ggz alleen
 - Ggz vraagt publieke dialoog
- Wat zijn onze plannen?

Voorstelling HART BOVEN HARD - Zorg om Zorg

Hart Boven Hard

Burgerbeweging voor een inclusieve en duurzame samenleving

Hart Boven Hard - Werkgroep Zorg om Zorg

Voor menswaardige zorg, toegankelijk voor iedereen

Vanuit burgerparticipatie ...

- burgerdialogen
- verzamelen getuigenissen
- formuleren knelpunten én alternatieven

... wegen op het publieke debat en beleid

- socialemediacampagne, manifestaties, kaartjesactie, petitie, deelname Hersteldag, congres ggz, ...
- gesprek met parlementsleden, kabinet, VAPH, ...

Burgerdialogen zorg / zorg vr mensen met beperking / ggz

Methode van burgerdialoog

- Nieuwe antwoorden zoeken voor grote, complexe uitdagingen
- Verschillende perspectieven samenbrengen:
 - mensen met psychische kwetsbaarheid
 - naasten
 - zorgverleners
 - vrijwilligers / betrokken burgers
 - beleidsvoerders
- Ieder vanuit persoonlijke ervaring
- Engagement met gemeenschappelijk doel
- Erkenning van ieders waarde en expertise

+ Kennismaken met concrete alternatieven

Burgerdialogen rond zorg (2016-2017)

Goede zorg is verbindend en zingevend 4 principes:

1. Persoonsgericht, met aandacht voor hele mens.
2. Ingebed in warme, gelijkwaardige relaties.
3. Betrokken op leefsituatie en context.
4. Gericht op volwaardige deelname aan het maatschappelijk leven.

Om deze zorg te realiseren en toegankelijk te maken, is een transitie nodig

Burgerdialogen psychische zorg (2022-2023)

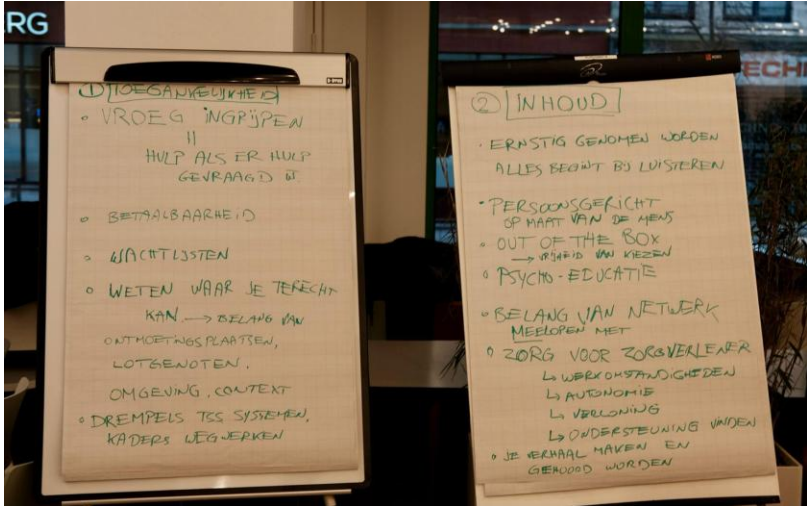
- Nood aan toegankelijke zorg
- Nood aan gelijkwaardigheid in zorg en samenleving
- Nood aan zorg voor de context

- Nood aan toegankelijke zorg
- Nood aan gelijkwaardigheid in zorg en samenleving
- Nood aan zorg voor de context

> 500 keer getekend, 85 organisaties

> 500 keer getekend, 85 organisaties

Overleg met kabinet Vandenbroucke

Vervolg: Regionale burgerdialogen GGZ (2024-...)

- De dialoog verderzetten en visie verdiepen
- Kennismaken met concrete alternatieven
- Verkennen specifieke invalshoeken
- Verdere concretisering beleidsvoorstellen

Over nabije en verbindende GGZ De Serre (april, 2024) en de Broederij (juni 2024), Gent

Laagdrempelige, buurtgerichte
ontmoetingsplekken met
ondersteuning van GGZ-werkers

De rol van steden en gemeenten,
netwerken GGZ en eerstelijnszones

“Op de wachtlijst? Van verlamming naar veerkracht!”

Blink-out, Mechelen (oktober 2024)

Laagdrempelige initiatieven “tijdens het wachten”
werken verbindend, hestellend en zingend

“Wien zorgt er voor gie? Samen zorg dragen bij psychische kwetsbaarheid” Buurthuis De Wissel, Brugge (2025)

Zorg samen met en voor naasten

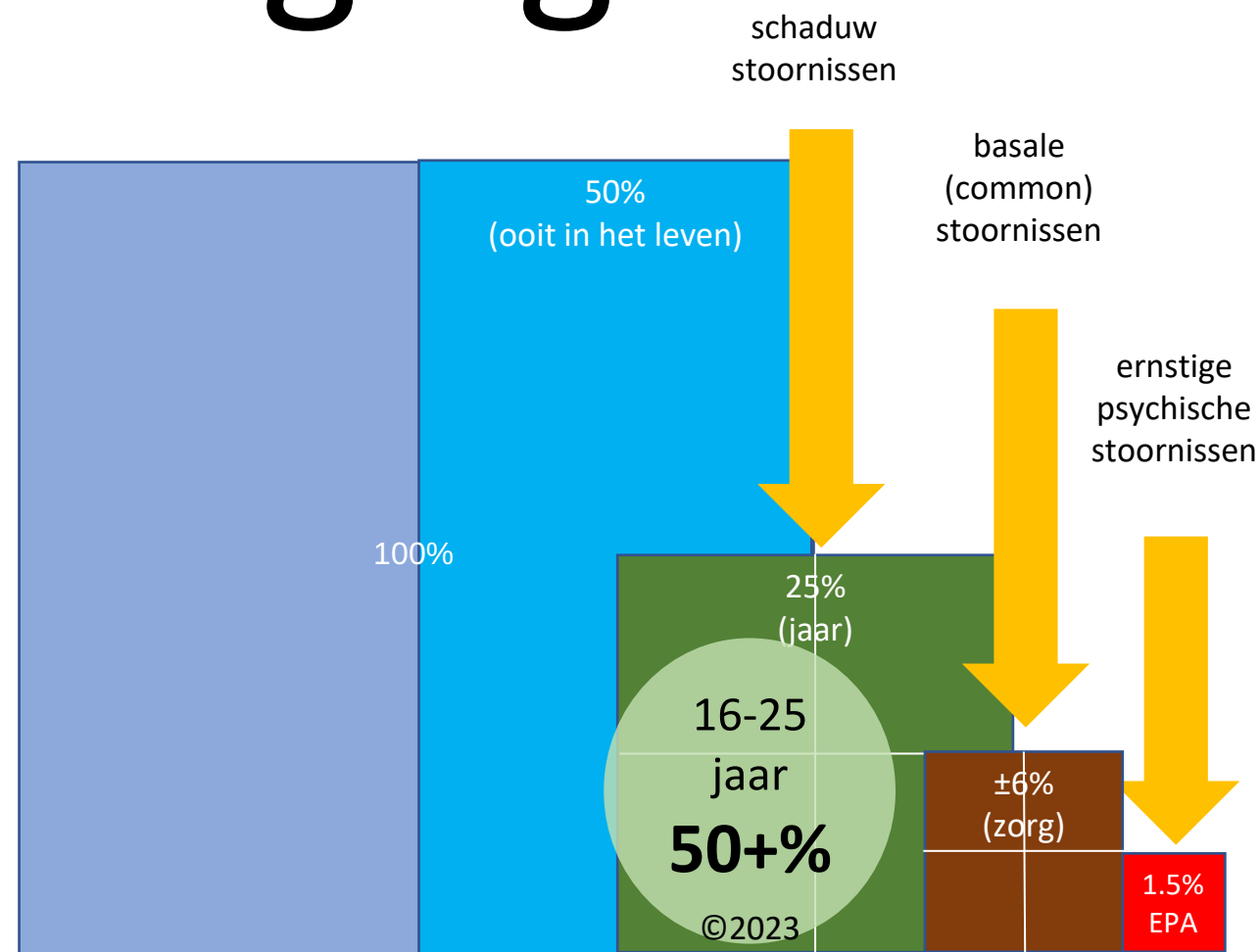
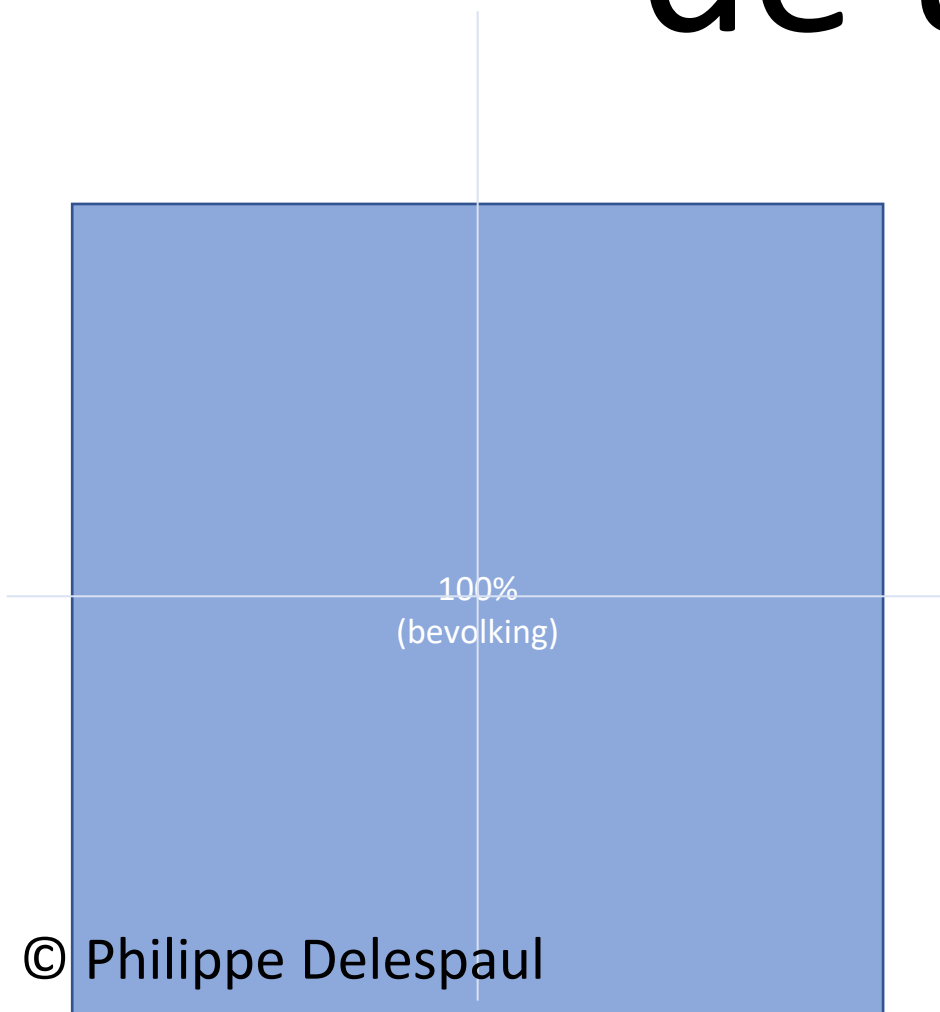

Machteloosheid in ggz

- Wat roept dit bij je op?
- Wat is jouw ervaring?
- Deel met je buur

Machteloosheid in ggz
als gedeelde ervaring van
zorgvragers, naasten en zorgverleners

de uitdaging

De huidige organisatie van de ggz zorgt voor machteloosheid

- Een groeiend aantal mensen is langdurig ziek door psychische problemen en de wachtlijsten voor psychologische hulp lijken alsmaar toe te nemen.
- Uit studies blijkt dat de helft van de bevolking ergens in zijn leven te kampen krijgt met psychische problemen. Als je kijkt naar afgelopen jaar dan beantwoordt één op vier aan de criteria van een psychische stoornis. Maatschappelijke factoren doen die prevalentie nog toenemen, in het bijzonder bij jongeren waar de prevalentie rond 50% zou liggen.
- De vraag naar professionele hulp wordt groter omdat daar de oplossing beloofd wordt.
- Je kan deze hele groep mensen echter niet in de professionele ggz helpen, ook niet in eerstelijns ggz.
- Tegelijk vallen de mensen met de meest ernstige problemen vaak uit de boot. Bij ernstig betekent steeds multiple problemen, en dan botst men in de sterk gespecialiseerde zorg vaak op exclusiecriteria.
- Dit zorgt voor machteloosheid bij mensen die zorg vragen en hun naasten. En bij zorgverleners die torenhoge verwachtingen torsen en ook botsen op wachtlijsten.

Hilde deelt haar ervaring

Als moeder met eigen kwetsbaarheid heeft ze zowel op school als in de jeugdhulp gemist om als gelijkwaardige partner benaderd te worden, om samen te zoeken hoe haar dochter zo goed mogelijk ondersteund kan worden. Ze deelt hoe trots ze is op de weg die haar dochter afgelegd heeft.

Ik had hulp nodig voor mijn kleine meisje, ondersteuning voor mezelf, wilde bijleren ... Het werd een lange zoektocht, machteloosheid, diepe wanhoop, vol twijfel aan mezelf (als falende mama) ... Mijn vertrouwen werd zo beschadigd door de tegenstelling tussen mijn emotionele verhaal, bezorgdheid en liefde voor mijn meisje en de afstandelijke professionaliteit, kennis, beheersing... Of konden, wilden zij zelf hun onmacht niet erkennen ...?

Inzichten uit onze dialogen,
gelinkt aan concrete ervaringen en praktijken

Zorg vraagt samen op weg gaan,
over langere tijd

Zorg vraagt samen op weg gaan, over langere tijd

- Leven met een psychische kwetsbaarheid is een levenslang proces voor de persoon zelf en diens naasten.
- Door de nadruk te leggen op kortdurende, sterk gespecialiseerde hulp houdt het huidige gezondheidssysteem de mythe in stand dat psychische problemen enkel door specialisten kunnen aangepakt worden. In werkelijkheid vraagt het herstel van psychische gezondheid tijd.

Katrien deelt haar ervaring

Als hulpverlener in OPZ Geel heeft Katrien de kracht ervaren van de Geelse Gezinsverpleging. Geel kent een rijke traditie van zorg in de gemeenschap. De ervaringskennis uit het verleden en vanuit de buurt wordt volop gebruikt. De ggz-professional stelt zich bescheiden op en ondersteunt de zorgvrager en de zorgende context wanneer het nodig is. Op die manier gebeurt de zorg ook op een geïntegreerde manier.

In het verleden werden er honderden mensen met een psychische kwetsbaarheid op die manier in Geel opgevangen. Nu zijn er nog 120. De Geelse gezinsverpleging is sinds 2023 erkend als werelderfgoed.

Voor meer info: www.geelsegezinsverpleging.be

Ervaringen en inspirerende praktijken

- Wat zijn jullie ervaringen?
- Wat zijn jullie ideeën?
- Welke antwoorden zie je (of droom je)?

Ggz is geen zorg van de ggz alleen

Ggz is geen zorg van de ggz alleen

De professionele, gespecialiseerde GGZ kan onmogelijk aan de zorgnoden van de hele bevolking tegemoet komen. In plaats van iedereen door de trechter van de professionele zorg te duwen, kunnen we in de samenleving hulpbronnen zoeken en vinden om de psychische zorgnoden op te vangen.

De zorg kan verbeterd worden door samen een antwoord te formuleren op de vraag/nood van de cliënt. Dit antwoord kan gevonden worden in een veel ruimer palet van zinvolle en relevante interventies. Ook ervaringsdeskundigen, welzijn en publieke dienstverlening spelen daarbij belangrijke rol.

POSITIEVE GEZONDHEID & HERSTEL

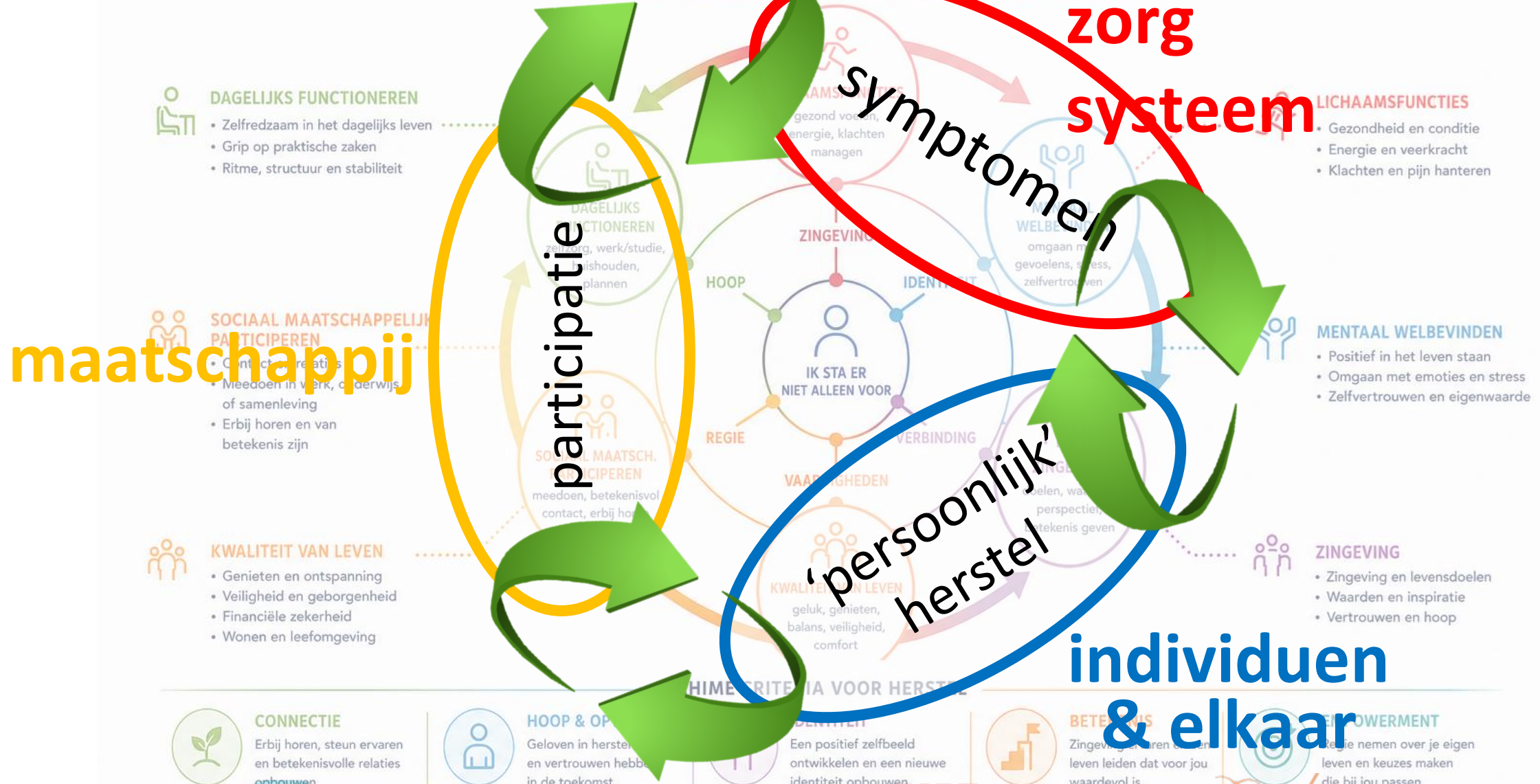
GEÏNTEGREERD EN VERSTERKEND

SAMENWERKING TUSSEN JOU, JE NETWERK EN PROFESSIONELE ONDERSTEUNING

Veerkracht versterken • Kansen creëren • Herstel ondersteunen

POSITIEVE GEZONDHEID & HERSTEL GEÏNTEGREERD EN VERSTERKEND

maatschappij

zorg
systeem

symptomen

participatie

‘persoonlijk’
herstel

individueel
& elkaar

**dit is goed nieuws:
het laat zien dat er ongeloofelijk
veel mogelijkheden zijn;
dat we nooit 'uitbehandeld' zijn
(er zijn altijd nog effectieve opties)
maar kijk ook buiten de ggz!**

© Philippe Delespaul

BETEKENISVOLLE CONTEXT

thuis & familie

werk & school

vrienden & relaties

vrijetijd & hobby's

buurt & samenleving

POSITIEVE GEZONDHEID GEÏNTEGREERD

EXPERT

macht
kennis
beslissingsrecht

CLIËNT

weinig macht
ontvangt kennis
aanwijzingen

symptomen

**participatie
persoonlijk herstel**

**vraagt betekenisvolle contexten
dagelijkse uitdagingen**

(communities)

IK STEL DE VRAGEN
IK BEPAAL DE AGENDA
IK GEEF ADVIES/BEHANDELING
JIJ VOLGT MIJN PLAN

IK LUIK
IK BEGRIJP MISSCHIEN NIET
IK VOLG HET PLAN
IK HEB WEINIG INVLOED

JOUW TAKEN:

- ✓ INZICHT KRIJGEN
- ✓ SYMPTOMEN VERMINDEREN
- ✓ VOLHOUDEN
- ✓ MEDEWERKEN

MENTAAL WELBEVINDEN

- Positief in het leven staan
- Omgaan met emoties en stress
- Zelfvertrouwen en eigenwaarde

ZINGEVING

- Zingeving en levensdoelen
- Waarden en inspiratie
- Vertrouwen en hoop

Herstel
Talent

psychose
net

HART
BOVEN
HARD

F-ACT
Nederland

Gip45
Federation Global
Initiative on Psychiatry

CCAF

Smart[e]Health
(mental) health consultancy

© Philippe Delespaul

Sabine deelt haar ervaring

Ik ben sinds 1999 verbonden aan De Zuidpoort, een Vereniging waar armen het woord nemen, in Gent, eerst als medewerker, de laatste jaren als vrijwilliger. In deze periode zag ik armoede en psychische kwetsbaarheid steeds meer in elkaar schuiven.

Ik heb ervaren hoe mensen openbloeien op een plek waar ze tot zichzelf kunnen komen, in een gemeenschap terecht komen en vrijwillige taken en verantwoordelijkheden kunnen opnemen. In wijkcentrum De Serre zorgen De Zuidpoort, Poco Loco, KAAGent Foundation en Campus voor laagdrempelige ontmoetingsmomenten. Ze werken er wijkgericht samen met het wijkgezondheidscentrum, de buurtwerking, straathoekwerk, OCMW, mobiele ggz-medewerkers, het inloopteam.

Door de vele betrokken professionals worden vrijwilligers beter omkaderd. Dat geeft ons als vrijwilligers veiligheid en verbondenheid. Tegelijk worden we soms minder als een volwaardige actor betrokken bij het zoeken naar een gepaste aanpak bij bv. behouden van veiligheid in de gemeenschap.

Ik heb ervaren dat alle krachten in de omgeving kunnen bijdragen en belangrijk zijn voor het mentaal welzijn, dit in gelijkwaardigheid. Het is belangrijk om naasten, buurtbewoners en vrijwilligers te betrekken als volwaardige partners.

Deelnemen aan een burgerdialoog helpt mij van enige afstand en met weer eens andere mensen te reflecteren. Het brengt nieuwe inzichten en doet je frisser staan tegenover dreigende machteloosheid.

Ervaringen en inspirerende praktijken

- Wat zijn jullie ervaringen?
- Wat zijn jullie ideeën?
- Welke antwoorden zie je of droom je?

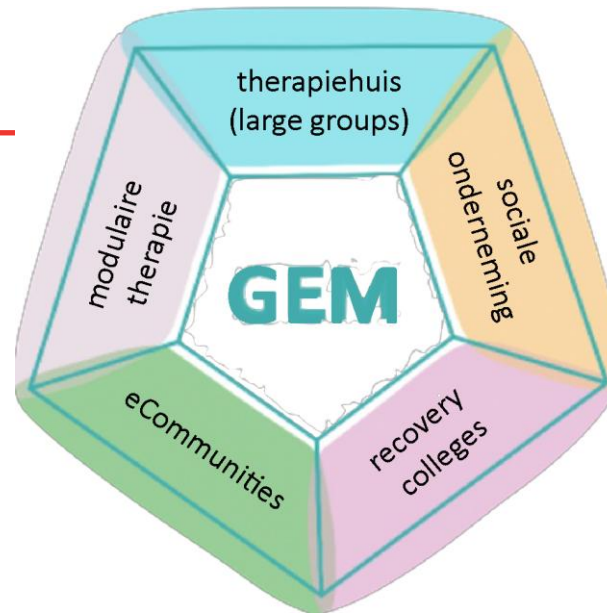
Ggz vraagt publieke dialoog

Ggz vraagt publieke dialoog

De zorg voor mentaal welzijn vraagt publieke dialoog. Daar dragen we aan bij via de burgerdialogen die we organiseren.

Een dialoog tussen verschillende perspectieven. Iedere deelexpertise is even relevant. Het is belangrijk alles wat er toe doet te waarderen.

Inspiratie

Philippe Delespaul

GEM Ecosysteem Mentale Gezondheid

www.denieuweggz.nl

[Afscheidscollege 26-06-2025](#)

Ggh vraagt maatschappelijke veranderingen

Er is nood aan waardering van alles wat er toe doet en van de verscheidenheid aan deelexpertises in een vernieuwd ggz.

Dat betekent een andere organisatie en financiering van de zorg.

En een ander beleid dat sociale grondrechten als wonen, onderwijs, zorg, een menswaardig inkomen, ... voor iedereen garandeert en niemand uit de boot duwt.

Wat zijn onze plannen?

Dialogo rond zorg voor mentaal welzijn bij jongeren

- Contacten met OverKophuizen, Betonne Jeugd, Arktos, TEJO, SAAMO...
- Zoeken naar vormen voor dialoog van en met jongeren

Wil je reageren? Op de hoogte blijven?

↳ *scan de QR-code*

↳ *OF ga naar esperances.org/hbh/*

Meer weten?

↳ hartbovenhard.be/themes/zorg/

zorgomzorg@hartbovenhard.be